

Taskuhäälingu salvestamine

Juhend töölehtedega

Teemad: Vastavalt õpilaste huvidele või aineõpetuses käsitletavatele teemadele.

Õppeained: Kõik

Mida õpime: Koostööoskusi, loo jutustamise, kirjutamis-, kuulamis-, monteerimis-, küsitlemis-, kõnelemis-, näitlemisoskust, arvutialaseid teadmisi ja kogemusi.

Õpilaste vanus: 4. klass - gümnaasium (õpetaja või lapsevanema abiga saavad ülesandega hakkama ilmselt ka väiksemad taskuhäälingu huvilised).

Usun, et kõik, kes noorte inimestega ja õppimisega kokku puutunud teavad, et digitaalne maailm ei ole mingi tulevik. See on olevik. *Podcastid*, maakeeli taskuhäälingud, on oluline ja kiiresti kasvav osa digitaalsest meediast. Võiks isegi öelda, et me elame taskuhäälingute kuldajastul. Ainuüksi Eestis ilmub regulaarselt üle 500 erineva taskuhäälingu. Maailmas on see hulk miljoni lähedal.

Õppimise ja õpetamise seisukohast on just nüüd väga õige hetk härjal sarvist haarata ja taskuhäälingute tohutut populaarsust ja potentsiaali enda ja õpilaste huvides ära kasutada. Õpitulemuste saavutamise seisukohast peitub taskuhäälingus palju.

Neid kuulates saab arendada kuulamisoskust ja analüüsi oskust nii ema- kui võõrkeeles, avardada erinevatest valdkondadest pärit teadmisi jne. Ühe taskuhäälingu loomiseks on tarvis rakendada nii koostööoskusi kui ka loo jutustamise, kirjutamise-, monteerimise-, küsitlemise-, kõnelemise-, näitlemisoskust, arvutialaseid teadmisi ja kogemusi. Rolli leiab igasuguste huvide ja oskustega õpilasele. Näiteks, kui klassis on õpilane, kes ei salli lugemist silmaotsaski, aga on suurepärase muusik, siis tema rolliks võiks olla helitöötlus ja montaaž. Õpilasele, kes ei taha teiste ees kõnelda, kuid kellel on suurepärase märkmete tegemise oskus, võib vabalt usaldada transkribeerija rolli.

Järgnev artikkel keskendub 3-5 õppetunnisele taskuhäälingu loomise projektõppeülesandele II ja III kooliastme ema- või võõrkeeletunnis. Seesama ülesanne võiks väikeste muudatustega sobida kindlasti ka gümnaasiumiastmes kõikide õppeainete õpetajatele või erinevate õppeainete lõiminguprojektiks.

Tehnofoobidest õpetajad ei pea kartma, et tegemist on projektiga, kus kasutatakse liiga keerukat tehnikat. Antud töökavas kasutatakse salvestamiseks ja monteerimiseks nutitelefoni ja rakendusi, mis on vähemalt õpilaste jaoks pigem igapäevased, lihtsad ja intuiiivsed.

Jõudu tööle ja edukaid salvestusi!

Sigrid Butlers, LÕOKE

sigrid@lõoke.ee

<https://lõoke.ee>

Taskuhäälingud ja loo jutustamine

Selles osas keskendume erinevate taskuhäälingute kuulamisele ja analüüsimisele. Eesmärgiks on saada tuttavaks saate formaadi, ülesehitusega ja õppida erinevaid loo jutustamise viise. Taskuhäälingud on väga erinevad: mõned ongi salvestused saatejuhi ja külalise vahelisest vestlusest, mõned on rohkem intervjuud, osad on jutustavad ja osad autori täielik väljamõeldis. Niisamuti on erinevatel taskuhäälingutel erinev eesmärk. On naerutavaid, põnevaid, aga ka harivaid või informatiivseid saateid.

Sissejuhatus

Milliseid taskuhäälinguid sa kuulad/oled kuulnud? Kas sul on lemmik? Mis sulle mainitud taskuhäälingute juures meeldib? Milliseid elemente tooksid välja oma lemmiku juures (muusika, heliefektid, intervjuud, vestlusteemad või midagi muud)?

Järgnevalt kuulame lõikusid kahest taskuhäälingu saatest.

Kuulamise ajal täitke Töölehel 1 olev ülesanne nii loo jutustamise kui tehniliste aspektide kohta. Kuulamise järgselt arutlege klassiga, mida nad lisaks lugudele veel kuulsid. Mille poolest kuulnud lõigud sarnanesid ja erinesid?

[Sportland Be1st podcast Episood #8](#): Hendrik Kalmet - väikestest võitudest, naljast ja üksindusest
Alates 2:00 - 5:00

[Sõdurilehe podcast Episood #29](#): Comedy Estoniaga lasketiirus
Alates: 44.19- 48.00

[BBC Radio 4 Podcast The infinite Monkey Cage](#): The Science of Cooking
Alates: 0:40 - 1:45

Modern Love "[R We D8ting? | With Krysten Ritter](#)"
Alates 1:00-3:16

Hea loo elemendid

Kuulake uuesti lõiku näitleja Hendrik Kalmetiga ja arutlege, milliseid loo elemente tema jutustatud kolmes lookeses kasutatakse. Vt tööleht 2.

Ülesanne: vabakirjutamine. Vali etteantud nimekirjast 3 teemat, mis sind võiks kõnetada ja olla sinu podcasti teemaks.

Kirjuta vabakirjutamisena (free writing) 5-7 minutit igal teemal. Laske õpilasel valida 3 vabalt kirjutatud teksti vahel talle enam meeldiv ja arutlege ning tagasisidestage klassiga koos kõikide teemade ja mõtete üle.

1. Minu perekonna lugu
2. 10 asja, mida päästaksin põlevast majast
3. Kas FOMOst võiks saada YOMO?
4. Kuidas rõõmustada teiste edu üle?
5. Ma olen nutisõltlane
6. Minu lemmiktoidud
7. Kuidas muuta kohustuslik kirjandus teismeliste meelepärasemaks?
8. Miks me arste kardame?
9. Kliimamuutused kooliprogrammis
10. Minu füüsikaõpetaja päev

Intervjueerimine ja salvestamine

Nüüd kui õpilased on saanud veidi tuttavamaks taskuhäälingute elementide ja ülesehitusega, võiks harjutada ja analüüsida intervjueerimist.

Sissejuhatus

Õpilased koostavad intevjuuküsimused kolmel eelmises tunnis välja valitud teemal ja harjutavad paaristööna teineteise intervjueerimist. Intervjuu pikkuseks on 1 minut. Kui vastaja ei täida vastusega ette antud aega ära, jätkab intervjueerija lisaküsimustega.

Arutlege koos, kuidas intervjueerimine läks. Millised küsimused töötasid? Miks?

Vaata [Tõnis Niinemetsa intervjueerimisoskust eriti kidakeelse Margus Saarega](#)

Lisamaterjal: [Radio Rookies DIY Toolkit: How To Do Vox Pop](#)

Ülesanne: Vaata ja kuula erinevaid tele-ja raadiosaateid (näiteks AK uudiseid, Kirjandusministri juures jne) Kirjuta välja mõningaid huvitavamaid küsimusi, mida intervjueerijad kasutavad.

Ülesanne: Valmista enda poolt valitud teemal ette küsimused 1-2 minutilise intervjuu jaoks.

Proovilindistus

Kogu eelnev tegevus on keskendunud põhiliselt taskuhäälingute sisule ja vähem tehnilistele aspektidele. Selleks, et õppetöö käigus valmiks ka hiljem kuulatav salvestus, on oluline õppida salvestama heli. Kui koolis on olemas hea salvestustehnika, siis võite vabalt selle löigu vahele jätta ja kohe salvestama asuda. Kui sellised võimalused puuduvad, siis soovitame kasutada kõigile kätte saadavat nutitelefoni või -tahvlit.

Enne salvestamist:

- Laadige nutitelefonidesse heli salvestamiseks sobilik rakendus. Android süsteemi telefonidele sobivad tasuta saada olevad rakendused RecForge või Audio Recorder, iPhone'il on selleks olemas Voice Memos rakendus.
- Kontrollige, et õpilased teavad, millises nutiseadme osas asub mikrofoni.
- Mõelge läbi, kus oleks piisavalt vaikne, et heli saaks salvestada ilma suurema ja häiriva taustamürata.
- Salvestamise alustamiseks vajutage "Salvesta" nuppu või punast ketast. Selleks, et salvestus lõpetada tuleb sama nuppu uuesti vajutada. Tundub elementaarne, kuid tööhoos kiputakse unustama :).
- Jälgi, et mikrofoni asuks intervjueeritava suust umbes 30 cm kaugusel.
- Enne päriselt salvestama asumist, proovige mitu korda läbi ja kuulake kõrvaklappide abil üle ka helikvaliteet. Heli peaks olema võimalikult puhas ja tugev, ilma taustamürata.
- Kui salvestamine on lõppenud, pange helifailile nimetus ja salvestage see.
- Selleks, et saaksite helifaili hiljem monteerida, kopeerige see arvutisse. Kasutage selleks näiteks AirDrop rakendust (iPhone puhul), Bluetoothi, e-posti või laadige fail Google Drive'i.

Monteerimine

Selleks, et monteerimine oleks sujuv ja lihtne, on hea kui kogu salvestatud tekst on eelnevalt transkribeeritud. Kuna proovisalvestus tõenäoliselt ei jõua avalikkuse ette, siis pole kuigi oluline, et kogu tekst saaks sõna-sõnalt üles kirjutatud, piisab märkmetest.

Selleks, et helisalvestist oleks võimalik toimetada, ebavajalikke repliike kustutada, järjekorda muuta ja kogu taskuhäälingut heliefektide ja muusikaga elavdada, on tarvis kasutada heli monteerimiseks sobivat tarkvara. Ja proovisalvestus on suurepärane võimalus päriselt läbi katsetada, et lõpptulemus oleks miski, mille üle uhkust tunda.

Apple'i arvutite puhul on lihtsaim rakendus selleks GarageBand. Tasuta on saadaval ka Audacity, Soundtrap ja Beautiful Audio Editor. Nende kõigi kasutamise kohta on ka mitmeid videojuhendeid.

Toon siin välja mõned olulisemad üldtõed algajale:

1. Lae arvutisse helifail või failid.
2. Cut või Split ehk lõikamise tööriist lõikab salvestise vastavast kohast kaheks või enamaks osaks.
3. Delete ehk kustutamise tööriista abil saab eemaldada sulle sobimatud osad.
4. Salvestise osi saab lihtsalt hiire abil lohistades sobivasse kohta liigutada.
5. Ajajoon ehk timeline ruler või ka grid on vahend, mis mõõdab salvestise pikkust ja millel saab erinevaid lõikeid sh heliefekte ja muusikat sobivasse kohta lohistada.
6. Track ehk heliriba on nn heli kiht. Podcastis mängib korraga samal ajal mitu heliriba. Näiteks kui vestlus on salvestatud kahe või enama mikrofoni või kui kõneleja taustaks on muusika või heliefektid. Ajajoonel saab ise heliribade õigesti ajastada ja neid ringi liigutada.
7. Helitugevust saab muuta heliribade ja lõigete kaupa. Lisada võib ka erinevaid heliefekte.
8. *Save* (salvesta) ja *Export* (eksport) on samuti olulised funktsioonid. Ära unusta tehtud tööd salvestada ja korrektses failiformaadis eksportida.

Tasuta muusika ja heliefektide jaoks:

<https://www.bensound.com/royalty-free-music>

<https://freesound.org/>

Hindeline ülesanne: minu taskuhääling

- Ajurünnak
- Podcasti planeerimine ja ettevalmistamine (vt Tööleht 3)
- Salvestamine
- Maailmaga jagamiseks laadige valminud podcastid üles [SoundCloud](#), [Buzzsprout](#), [Podomatic](#) või [Spreaker](#) keskkonda

Kuulake ja vaadake ka, kuidas õpetaja on oma õpilaste podcaste jaganud:

[Ms. Bannerman's Podcasting Class](#)

Tööleht 1: taskuhäälingu kuulamine

Podcasti pealkiri	Teema	Milliseid vahendeid, tehnilisi (muusika, heliefektid, jne) ja keelelisi (küsimused, kommentaarid, loo jutustamise elemendid jne), kasutatakse kuulaja tähelepanu äratamiseks?

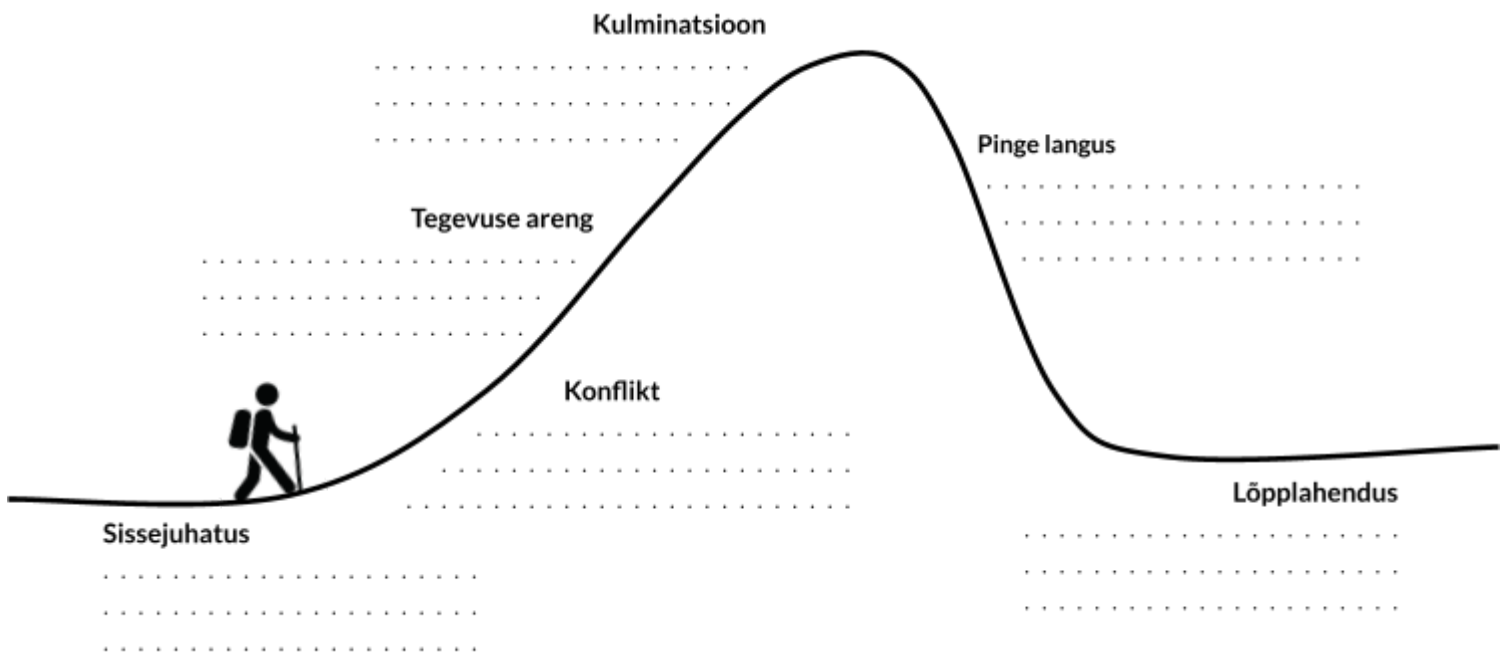

Tööleht 2: loo elemendid

Kuulake uuesti Be1st podcastist pärit löiku näitleja Hendrik Kalmetiga ja arutlege, milliseid loo elemente tema jutustatud kolmes lookeses kasutatakse.

Konflikt lisab loole pinget. Konflikt võib olla nii sisemine, näiteks kirjeldada, kuidas kellelgi on raske otsuseni jõuda, või väline, takistus, mis kellelgi ületada tuleb, et eesmärgini jõuda.

Dramaatiline ülesehitus. Igal lool on algus, keskpunkt ja lõpp. Sageli on see nagu füüsiline teekond, mida loo jutustaja käib selleks, et ületada takistusi ja jõuda eesmärgini. Seda võib piltlikult kirjeldada ka kui mäe ületamist, kus loo alguses on pinge madalal, keskosas jõutakse pinge-mäe tippu, seejärel on kulminatsioon ja pinge langus.

Tegelaskujud. Kas ja kui detailselt avab jutustaja loo tegelaste isiksust, taustalugu jne.

.....

.....

.....

Huvitav tegevuskoht.

.....

.....

.....

Õppetund, moraal. Mida õppis jutustaja antud loost?

.....

.....

.....

Heliefektid. Mida sa veel kuulsid loo jutustamise ajal? Kuidas see sind ennast tundma pani?

.....
.....
.....

Mida sa veel loo jutustamise ajal märkasid?

.....
.....
.....

Tööleht 3: minu taskuhäälingu plaan

Fookusteema. Millele tahan oma podcastis keskenduda?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*Jutustaja/saatejuht.
Milline võiks olla tema roll?*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*Kas plaanid kedagi intervjueerida? Keda?
Kus toimub intervjuu?*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kas ja milliseid loo jutustamise elemente plaanid kasutada?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Milliseid heliefekte või muusikat plaanid oma podcastis kasutada?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kuidas podcast algab ja lõpeb?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

